

LETECKÉ ROZHLEDY

Redaktor: Plukovník p. p. let. Vilém Stanovský.

Podplukovník let. V. Vlček:

Letecké školství.

Základna leteckého školství má být pevná, dosti široká, avšak i pružná, aby dosažené výsledky byly úměrné rychlému vzrůstu světového letectva a jeho zdokonalování.

Plán leteckého školství je těsně spjat s plánem budování letectva. Oba tyto plány vyžadují iniciativní, zdravé a v odpovědnosti uvědomělé tvůrčí síly k zajištění splnění nejdůležitějšího úkolu letectva, totiž být v stálé pohotovosti k spolehlivé obraně státu.

K leteckému školství patří nejenom školy pro výcvik letců, nýbrž i letecká předvýchova celého dorostu národa, počínaje od nejútlejšího mládeže.

K tomu se připojuje výchova všech občanů k plnění povinností v provádění ochrany proti nepřátelskému letectvu.

Letecké školství můžeme podle jeho úkolů rozdělit:

- a) na školství všeobecné letecké výchovy,
- b) na letecké školství civilní a
- c) na letecké školství vojenské.

Mezi těmito jednotlivými druhy leteckého školství není viditelných hranic, neboť jeden těsně souvisí s druhým a všechny tři mají společný cíl: pomáhat letectvu v provádění jeho nejdůležitějšího úkolu, totiž přispívat k dokonalé pohotovosti letectva pro obranu státu.

Tento úkol si usnadnily státy, které sjednotily celé letectvo v duchu uvedeného hlavního úkolu letectva a které tak spojily i jeho školství v jeden celek.

Školství všeobecné letecké výchovy.

Programová výchova mládeže má začínat od kolébky. Základna této výchovy je společná s předvýchovou v brannosti, což však nemá být důvodem k tomu, aby ji letecké školství ze svého programu vypustilo. Je třeba tuto všeobecnou výchovu podle potřeb letectva podporovat, doplňovat a přispívat k zvýšení její úrovně.

Účelnou propagací, hlavně pomocí tisku a filmu, třeba působit na rodiče, aby vychovali ze svých dětí dorost s vyvinutým smyslem odpovědnosti pro obranu státu a aby mu vstúpili pochopení důležitosti letectva pro stát.

Při vstupu do školy přechází část odpovědnosti za výchovu s rodičů na učitele, proto nesmí být opominuto programové usměrnění této výchovy. Skoro ve všech větších státech našlo letecké školství na této půdě velké porozumění a dosáhlo úspěšných výsledků.

Letecká propagace a výchova se tam neomezují jen na nepravdivé přednášky, nýbrž do učebních osnov škol jsou vsunuty pravidelné hodiny předletecké výchovy mládeže, počínaje nejnižšími třídami.

Letecké školství má se proto snažit, aby programová letecká předvýchova byla pojata do všech škol od nejnižších do nejvyšších, aby veškerý dorost byl vychováván v duchu potřeby státu.

Letecká výchova nemá však záležet jen v přednáškách, nýbrž má dát mládeži příležitost letectvu se přiblížit a poznat je.

Nejpozději do 14. roku mají být z hochů vybírání nejschopnější zájemci o službu u letectva a nejlepší z nich zařazováni k odbornému výcviku u leteckých spolků, ovšem tak, aby tím netrpěl jejich normální výcvik.

V letecké předvýchově mládeže nemá být nikdo opomíjen; zvláštní pozornost má být věnována výchově dorostu dělnictva.

Zde se nemá výchova spokojit jen doplněním učebních osnov učňovských a mistrovských škol, nýbrž má požadovat programovou výchovu učňů i od jejich zaměstnavatelů, především od odborného technického průmyslu, blízkého letectvu, aby vycvičených dělníků mohlo být použito k doplňování vojenských leteckých mechaniků. Tak mají být předcvičováni učňové i jiných technických oborů, které letectvo potřebuje, na příklad elektromechanici, zbrojíři, fotografové atd.

Souběžně s výchovou na školách má být prováděna programová předletecká výchova ve spolcích a svazech, které mládež organizují a které na její výchovu vlivně působí. U nás jsou to především tělovýchovné jednoty a spolky, přispívající k zvýšení tělesných schopností dorostu, jichž dokonalost je jednou z nejdůležitějších podmínek pro zařazení k výkonným letcům.

Všeobecná letecká výchova mládeže neobsahuje jen výchovu po stránce potřeby pro doplňování personálu letectva, nýbrž i výcvik v pasivní obraně, předepsaný dnes pro každého občana.

Bude-li v pasivní obraně proti letadlům programově cvičena všechna mládež, zjednoduší to v budoucnu značně výcvik dospělého občanstva. Tento výcvik dospělých má být prováděn podle organizace civilní protiletadlové ochrany, nařízené ve všech důležitých státech zákony.

K jeho provedení je třeba vycvičit potřebný sbor instruktorů. Především mají k tomu být určeni učitelé a profesori všech škol, kteří potřebují instruktorský odborný výcvik i pro leteckou předvýchovu svých žáků, dále příslušníci veřejných úřadů, civilních korporací, spolků atd., všichni ovšem za spolupráce se zástupci vojska. Kromě instruktorů pro všeobecný výcvik je třeba cvičit dostatek instruktorů pro příslušný výcvik odborný. Na příklad: pro zastírání a organizaci ochrany měst a průmyslových podniků, pro hláskou a poplachovou službu, pro sanitní a asanační službu, budování krytů, pro odborný výcvik četnictva, policie, hasičstva, lékařů, personálu veřejných dopravních prostředků atd.

Některé státy se nespokojují výcvikem občanstva jen v pasivní obraně, nýbrž organizují též civilní aktivní obranu a cvičí pro ni civilní občanstvo ve střelbě z kulometů na obranu důležitých míst, která nejsou v programu vojenské obrany.

Je důležité organisovat obranu civilní v dohodě s vojenskými úřady tak, aby osoby, vycvičené v míru pro nejdůležitější místa, byly na těchto místech ponechány i za války, neboť jinak by mírový výcvik přišel nazmar.

Výcvik občanstva byl donedávna zanedbáván skoro ve všech státech a teprve v posledních letech se všude projevuje snaha nedostatky na tomto poli odstranit. K zdárnému výsledku je třeba zkušeností, praxe a hlavně i poctivého zájmu občanstva. Nutno proto organisovat potřebná programová cvičení po celém státě. Cvičení mají být taková, aby jejich forma odpovídala skutečnosti. Trestuhodné by bylo provádět cvičení

obranu v rámci různých spolkových slavností, s úmyslem bavit diváky za placené vstupné.

Účast letectva při cvičeních civilní obrany znamená vždy značné výdaje pro ty, kteří letce k cvičení vyšlou, a proto hodnota výsledků cvičení musí tomu odpovídat. Vzorné cvičení u nás provedlo v r. 1936 město Zlín, slibné začáteční cvičení i hlavní město Praha a větší počet jiných měst a vesnic.

Letecké školství civilní.

Školství civilního letectva je skoro ve všech státech pokládáno za předvýchovu vojenského letectví a podle toho je také organizováno.

Základnou je letectvo sportovní, jehož existence bez podpory státu — obdobně jako existence veřejných dopravních společností — je skoro nemyslitelná. Stát má proto plné právo předepsat tomuto letectvu podmínky, které jeho potřebě nejlépe vyhovují.

Tak na příklad jeden stát postavil v čelo celého civilního letectva (civilních leteckých klubů i leteckých dopravních společností) vyššího aktivního důstojníka letectva. Území tohoto státu pak bylo rozděleno na několik oblastí a v čelo každé z nich byl postaven rovněž důstojník-letec. Každá tato oblast má své výcvikové středisko, v němž jsou cvičeni nejen výkonní letci, ale i personál technický a pomocný pro potřebu vojenského letectva. Výcvik se koná přesně podle vojenského programu.

Těmto leteckým oblastem podléhají místní skupiny, které v duchu vojenského letectva šíří myšlenku předletecké výchovy do všech škol i do rodin.

Podobně uplatňuje stát svůj vliv i na letectvo dopravní. Nejenže výkonní letci dopravních společností jsou nepřímě pokládáni za letce vojenské a podle toho je jejich vojenský výcvik řízen, ale k dopravním leteckým společnostem jsou dočasně přidělováni i aktivní vojenští letci, aby poznali veškeré trati, na kterých společnosti létají, hlavně pak ty, které procházejí cizinou.

To je malá ukázka toho, co cizina požaduje ve školení od civilního letectva a jak je podle potřeby brannosti vojensky organizuje.

Školství civilního letectva nesmí se ovšem spokojit pouhým usměrňováním výcviku v leteckých klubech a v leteckých dopravních společnostech, nýbrž musí stále pracovat spolu s ministerstvem školství a vyžadovat zřizování odborných škol, jakých letectvo potřebuje pro sebe a pro svůj průmysl, anebo jakých bude potřebovat.

Zdravou představu o potřebách letectva v budoucnu má u nás město Mladá Boleslav, jehož vlivem byla již před mnoha lety založena nižší letecká průmyslová škola a kde se nyní zřizuje i vyšší letecká průmyslová škola.

Školství civilního letectva nesmí ztratit s dohledu též chod speciálního vzdělání personálu, zaměstnaného v odborných továrnách (souběžně s naznačeným již úkolem školství všeobecné letecké výchovy).

Svým vlivem má působit na to, aby továrny udržovaly širší sbor konstruktérů, než snad pro své okamžité požadavky potřebují, a to takový, aby letecký průmysl netoliko udržel své výrobky na světové úrovni, nýbrž aby se jimi umístil v čele a byl připraven na potřebu svého státu za války; to znamená, že musí již v míru zapracovat a připravit dostatek personálu, kterého bude potřebovat k doplnění svých počtů při nebezpečí války.

Letecké školství vojenské.

Úkolem vojenského leteckého školství je školit personál pro potřebu vojenského letectva ve válce.

Je to:

- a) personál z povolání,
- b) personál v dočasné aktivní službě,
- c) personál záloh.

K a) Personál z povolání je kostrou celého válečného letectva. Jeho důležitost musí být vyvážena dokonalostí každého jednotlivce, který je vycvičen, aby se stal jeho příslušníkem.

Proto jednou z nejprvnějších částí úkolů vojenského leteckého školství jest vychovat dokonalého důstojníka z povolání.

Státy velké, se starou vojenskou tradicí použily k řešení otázky důstojníků letectva z povolání svých zkušeností v doplňování důstojníků pozemních zbraní a válečného loďstva. K doplňování důstojníků letectva volily pak samostatnou zvláštní cestu, aby co nejlépe vyhovovala jeho vlastní potřebě, která je, jak se přesvědčily, odlišná od potřeby pozemních zbraní i námořnictva.

Odborné základní školení důstojníků, před nímž předchází v nejrozsáhlejší formě průpravný výcvik a přísný výběr při přijímacích zkouškách, začíná v leteckých akademiích vesměs několikaletých a skládá se z všeobecného, vojenského, technického a leteckého vzdělání, spojeného s praktickým výcvikem žáků. Letectvo některých států přijímá do leteckých akademií žáky po ukončení středních škol, jiné již dříve, neboť považují za nutnost, začínat odborné školení elévů na aktivní důstojníky již v mladších letech.

Státy menší, zvláště pak ty, kterým chyběly vlastní vojenské zkušenosti i cizí zkušenosti v doplňování a ve školení personálu válečného loďstva — zbraně s letectvem v mnohých věcech příbuznější, než zbraně pozemní — byly při budování vlastního letectva a jeho školství v postavení daleko svízelnějším, než byly státy staré a velké, a jsou v obtížné situaci ještě i nyní.

Nechtěl-li letectvo zdržovat v jeho vzrůstu a ubírat mu nutnou k tomu pružnost, musí mu poskytnout v budování určitou volnost. Nesmějí je proto plně vázat předpisy, vydanými pro potřebu pozemních zbraní bez ohledu na zvláštní potřeby letectva. Musí stále sledovat vývoj letectva a jeho školství v cizině a rychle se mu přizpůsobovat. Krátce: „musí vyjít z provincialismu“, jak to při jedné příležitosti řekl sám náš nejvyšší velitel, pan prezident republiky.

Ačkoli výcvik v leteckých akademiích dospěl svou vnější formou ve většině států k určitému ustálení, nelze jej ani dnes ještě považovat v podrobnostech za dořešený, neboť změna plánu v stavbě letectva vyžaduje skoro vždy změny ve způsobu školení někdy i dosti radikálních.

Prvním vojenským letectvem bylo letectvo zpravodajské; ostatní druhy teprve z něho vznikly a proto se z něho i doplňovaly. To je příčinou toho, že letectvo zpravodajské je v mnohých státech stále ještě považováno za kádr k doplňování letectva bojového.

Při tom se nepřihlíží k tomu, že letectvo bojové svou početností dávno již letectvo zpravodajské přerostlo, takže tento způsob výcviku je ne hospodárný a nevýhodný pro oba tyto druhy letectva. Tyto okolnosti nutí k provedení změn v doplňování a k určité specialisaci personálu již

v době základního výcviku, tedy i k změnám výcviku elévů v leteckých akademiích. Je zajímavé, že Itálie doplňuje pozorovatele pozorovacích letů výhradně z pozemních zbraní a po určité službě u letectva je zase těmto zbraním vrací.

Specialisace výcviku personálu již v době základního výcviku by ovšem později vyžadovala doplňovacího odborného výcviku při nutném přemístění někoho z personálu od jednoho druhu letectva k druhému.

Tento doplňovací výcvik je ve skutečnosti třeba provádět i při dnešním způsobu doplňování, neboť každá letecká specialisace, tedy i specialisace k provádění úkolů zpravodajského letectva, vyžaduje neustálého udržování na potřebné výši, a to praxí, jinak se rychle zapomíná, takže delší přestávka často nutí k úplnému jejímu obnovení.

Absolvováním akademie nekončí odborné vzdělávání důstojníka, nýbrž teprve začíná další jeho výcvik k zastávání všech pro něj postupně určených funkcí, tedy výcvik, který pro důstojníka nekončí vlastně nikdy.

Je to výcvik k udržení potřebné úrovně, souběžné se zdokonalováním letectva, výcvik v různých pro letectvo důležitých specialitách, výcvik k zastávání nižších a hlavně pak všech vyšších velitelských míst.

Větší státy zřizují k tomu vysoké letecké školy a cvičí důstojníky nejen pro velitelská místa a pro generální štáb, nýbrž i pro vlastní letecký štáb, který vyžaduje od důstojníků vyšších vědomostí nejen taktických, nýbrž i technických.

Kromě důstojníků výkonných letců obsahuje sbor důstojníků z povolání i potřebný počet důstojníků pro pomocné úkony. To jsou především důstojníci-technici, potom i lékaři a důstojníci všech pro letectvo nutných služeb.

Ve státech, v kterých je letectvo osamostatněno, připojuje se k tomu velký sbor důstojníků dělostřelectva p. l. — tedy zbraně, která podle jejich úsudku k letectvu patří — a v některých státech i důstojnický sbor nového druhu letecké zbraně, totiž útvaru, vycvičeného k padákovým seskokům a k boji na zemi.

Rozsáhlá a složitá organisace moderního letectva a jeho úkoly vyžadují proto vysoké úrovně důstojnického sboru. To zase vyžaduje, aby byl stále prováděn rozsáhlý a důkladný výcvik. Nesmějí být při něm opominuty žádné, ani nejmenší podrobnosti, aby v ničem nebyla poškozena hodnota celku, třebas i jen v malém.

S nemenší péčí musí být doplňován a tudíž i školen sbor rotmistrů z povolání.

Jeho doplňování je odlišné — podobně jako u pozemních zbraní — od způsobu doplňování důstojníků z povolání tím, že je doplňován z poddůstojníků po činné službě. Praxe poddůstojníků je proto předvýchovou k službě rotmistrů z povolání.

I k této službě je třeba stálého školení a zdokonalování rotmistrů, právě tak jako k službě důstojníků z povolání.

K b) Každý systém branné moci vyžaduje, aby byla většina personálu pravidelně obměňována za personál mladší.

Důležitým vodítkem k volbě délky činné služby je požadavek, aby její délkou bylo zajištěno úplné a dokonalé provedení výcviku dočasného personálu. Naproti tomu má však být její délka jen taková, aby obměna personálu byla tak častá, jak toho vyžaduje brannost potřebou vycvičených v počtu.

Tato zásada platí obdobně i pro letectvo. Některé státy, přihlížeje k jeho zvláštním vlastnostem, vhodně upravily podle toho i svůj branný zákon a letectvo ve věci doplňování specialisovaly, totiž délku činné služby jeho mužstva proti pozemním zbraním prodloužily. Učinily tak podobně, jako když kdysi obdobně specialisovaly válečné námořnictvo, a k provedení obou těchto důležitých změn měly jistě své důvody.

Nejdůležitější částí personálu letectva jsou výkonní letci, neboť jsou určeni k tomu, aby jimi bylo provedeno osazení letounů k vykonávání úkolů letectva za války.

Podle dosavadních zkušeností nehodili by se za vojenské letce ti, kteří by k tomu neměli lásky, odvahy a schopnosti.

Zařazení k výkonným letcům se proto omezuje na dobrovolné přihlášky. Je to způsob, který není v úplném souladu se způsobem doplňování vojska ve státech, v kterých je vojenská služba povinností všech mužů. Letectvo je proto již i po této stránce odchýlné od pozemních zbraní.

Potřebuje, jak jsem již v předchozích kapitolách naznačil, dobré propagace a předvýchovy v celém národě, aby se počet zájemců o tuto službu co nejvíce rozšířil. Doplňování vojenských výkonných letců musí předcházet pečlivý výběr z velkého počtu k zajištění vyšší hodnoty personálu jako celku.

Prvou kategorií výkonných letců jsou piloti. Úkoly vojenského pilota nezáleží jen v řízení letounů, nýbrž jsou daleko vyšší. Pilot má vložit do stroje duši, vytvořit z letounu takřka živoucí bytost a plnit nařazené úkoly vždy jen v zájmu vyšším.

Uvážíme-li složitou konstrukci dnešních letounů, jejich velkou cenu, která je pilotu za letu svěřena jako drahý národní majetek, dále důležité, složité a obtížné letecké úkoly, vidíme, že dnes k řízení vojenského letounu je třeba personálu s náležitým vzděláním, s velkou přirozenou inteligencí a s největší vyrovnanou spolehlivostí. Pilot musí být nejen odvážný, ale i vzorně ukázněný a ve všem naprosto spolehlivý. K řízení polního letounu nepostačí jen absolvovat několikahodinový výcvik, dostávající k získání diplomu na sportovním letadle. Takový výcvik je toliko nepatrným zlomkem výcviku vojenského, neboť k spolehlivému zastávání funkce vojenského pilota je třeba dlouhé praxe a bohatých vlastních zkušeností.

Podíváme-li se do ciziny, uvidíme, že letecké dopravní společnosti přijímají do svých služeb jen piloty, kteří mají více než 1000 hodin letů. Myslím, že není třeba podrobněji odůvodňovat nutnost požadovat delší zkušenosti i od vojenských letců, mají-li za války úspěšně čelit dobře vyvíčenému nepříteli.

Základní civilní pilotní výcvik jako vojenský předletecký výcvik není pro vojenské letectvo málo významný, právě naopak, i ten je pro doplňování vojenského letectva velmi důležitý. Ovšem důležitý je jen tehdy, je-li personál k němu vybírán přesně tak, jak toho vojenské letectvo potřebuje, a je-li i jeho základní výcvik podle toho prováděn; jinak by civilní letectví státu spíše škodilo, než prospívalo.

Na tomto poli mají menší státy určité výhody, neboť takový výcvik v menším měřítku, je-li dobře organizován, dá se mnohem lépe ovládat než výcvik v měřítku větším u států velkých.

Druhá kategorie výkonných letců jsou letečtí pozorovatelé. K požadavku, který jsem vyslovil při výběru pilota, připojuje se u nich ještě požadavek výcviku, nutného k dosažení hodnosti důstojníka v záloze.

Znamená to spojit odborný letecký výcvik s výcvikem vojenským tak, aby jeho absolvování zaručilo získání netoliko vzorného letce, nýbrž i důstojníka, který má být pravou rukou důstojníka z povolání.

Ani v tomto výcviku nelze letectvo vázat všeobecným předpisem pro výcvik na důstojníky v záloze pozemních zbraní; organizaci výcviku nutno řídit tak, aby výcvik plně vyhověl potřebě plnění úkolů letectva. Též nutno uvažovat o provedení obdobné specialisace, jak jsem uvedl při základním výcviku důstojníků z povolání.

Další letecké kategorie — u nás letečtí střelci a letečtí radiotelegrafisté, v cizině ještě i jiné kategorie nové — vyžadují obdobný výběr i odborné provedení výcviku jako u vojenských pilotů.

Výcvik všech kategorií výkonných letců k dosažení potřebné hodnoty je nejen dlouhý, ale i velmi nákladný. Vojenské letectvo musí se proto snažit, aby uložného kapitálu využilo ve prospěch státu co nejlépe. Výkon letecké služby má podle své potřeby co nejlépe upravit a udržovat výkonné letce i po jich propuštění z činné služby spolehlivě a co nejdéle na potřebném stupni výcviku.

Většina států se proto snaží zajistit propuštěným výkonným letcům vhodné civilní zaměstnání, aby jejich nezaměstnaností nebyla ohrožena vnitřní, morální kvalita.

Neméně důkladný výcvik jako výkonní letci musí mít i ostatní příslušníci letectva.

Je to netoliko personál, určený k doplnění sboru důstojníků v záloze pro pomocné úkony, nýbrž i všechno ostatní mužstvo.

Stát se samostatným, spolehlivým leteckým mechanikem k ošetřování dnešních složitých a pro stát i cenných letounů a převzít i nepřímou odpovědnost za životy posádky, která s letounem vzlétne — to nelze požadovat od vojínů po krátkém a proto i povrchním výcviku.

K splnění takového úkolu je třeba hluboké průpravy před nástupem do vojenské služby, pečlivého výběru po nástupu a důkladného výcviku s další větší praxí v činné službě.

Stejná pozornost musí být věnována i výcviku ostatních, pro letectvo nutných odborníků z mužstva a jejich výcvik musí být upraven podle stejných zásad jako u leteckých mechaniků.

Naskytá se otázka, co má být vodítkem při provádění školení personálu letectva v činné službě.

Vůdčí myšlenkou musí tu zase být nutnost dokonalé stále pohotovosti polních jednotek letectva pro obranu státu.

Proto se musí letectvo snažit netoliko dosáhnout nejlepších výsledků v kvalitě vycvičených (proto se také u letectva cizích států prodlužuje doba činné služby), ale též upravit provádění výcviku jednotlivců tak, aby nebyl na újmu pohotovosti polních jednotek.

Tato myšlenka byla u některých států důvodem k provedení reorganizace letectva.

Provedenými změnami byla pohotovost polních jednotek zvýšena netoliko oddělením výcviku jednotlivců od výcviku polních jednotek (tento výcvik je prováděn ve zvláštních střediscích), nýbrž i zjednodušením administrativy a účelnou organizací leteckých služeb. Polním jednotkám je tak zajištěna pružnost, pohyblivost i plná bojová hodnota.

Tato reorganisace má též tu výhodu, že by za války nebylo třeba provádět větší změny ve způsobu školení, jsou-li výcviková střediska účelně rozmístěna a připravena již v míru.

K c) Účelem záloh je doplnit mírové počty jednotek branné moci na počty válečné a za války zajišťovat náhradu ztrát.

Úkolem záloh proto je být v míru v dokonalé pohotovosti k povolání do vojenské služby, to jest, vojenský výcvik zálohy má být nejen stále udržován na potřebné výši, k jaké dospěl za činné služby, nýbrž má být v tomto výcviku v duchu nových potřeb dále pokračováno.

Udržování na žádoucím stupni výcviku a další potřebné zdokonalování se provádí všeobecně tak, že personál záloh je po několikaletých přestávkách pravidelně povoláván na cvičení, a protože požadavky pozemních zbraní na tomto poli jsou přibližně stejné, vydává se příslušné všeobecné nařízení pro všechny zbraně jednotné.

Avšak tu teprve se projevuje odlišnost potřeb a požadavků letectva od pozemních zbraní.

Způsob výcviku výkonného letce u všech kategorií musí být řešen zcela jinak než jak se koná dnešní výcvik u pozemních zbraní.

Letec musí létat stále, to jest dosti a v přestávkách jen zcela krátkodobých, chce-li se udržet na potřebném stupni výcviku a stačit rychlému vývoji letectva. Jinak by přestal být skutečným výkonným letcem, třebas by byl tak veden v evidenčních záznamech. Celý jeho dřívější výcvik by přišel nazmar a hlavně by byl ztracen skutečný letec pro doplnění válečných počtů.

Odlišnost letectva od pozemních zbraní je však patrna nejen ve výcviku záložních výkonných letců, nýbrž i u ostatního záložního personálu.

Rychlý vývoj letectva a spojená s tím častá výměna materiálu má za následek, že by personál, povolávaný na cvičení v dobách jako u pozemních zbraní, t. j. po několikaletých přestávkách, mohl být skoro bezcenný včas potřeby okamžitého a neočekávaného doplnění polních jednotek personálem na válečné počty, když by předtím nebylo příležitosti k zapracování tohoto personálu v obsluze nového materiálu, který by byl u příslušných polních jednotek a který by tento záložní personál ještě neznal.

Tyto domněnky jsou snad trochu nadsazeny, píše je však s vědomím odpovědnosti velitele letecké jednotky za její dokonalou pohotovost.

To jsou též důvody, proč některé státy použily u letectva k stanovení mírových a válečných počtů personálu jiného klíče než pro zbraně pozemní a proč se zároveň rozhodly pro odlišný způsob i v provádění výcviku leteckých záložníků.

Snaží se, aby se počty polních leteckých jednotek a zvláště bojového letectva přibližovaly již v míru co nejvíce počtům válečným, jinými slovy, aby již v míru byly polní letecké jednotky v plné válečné pohotovosti.

Tedy zase podobná situace, jako je mírová pohotovost válečného loďstva.

Avšak i když je zvýšením mírových počtů letectva zvýšena jeho pohotovost, nelze stále ještě upustit od problému provedení radikálních změn ve vykonávání výcviku leteckých záložníků — nejvíce ovšem výkonných letců — proti záložníkům u pozemních zbraní, chce-li se zajistit skutečná pohotovost letectva pro obranu.

V této věci potřebuje letectvo být opravdu specialisováno, a to ve způsobu výcviku i v poměrném počtu záložníků.

Zajištění pohotovosti záložních výkonných letců výcvikem naráží na značné obtíže v provádění.

Prvé pokusy požadovat od záložních letců dobrovolné pravidelné létání, selhaly, nebo většina záložníků pravidelný výcvik nekoná, takže by potřebné pohotovosti celku nebylo dosaženo.

Taktéž i provádění nucených cvičení po kratších přestávkách je spojeno s mnohými obtížemi, hlavně pak s tím, že by tento způsob byl za normálních okolností ve většině států dosti značnou překážkou záložníkům ve vykonávání občanského povolání.

To znamená, že je třeba uvažovat o tom, jak tuto otázku řešit s hlediska širšího, totiž pečovat o zaopatření výkonných letců i v záloze a zajistit si tak volnost v provádění jejich výcviku. Bylo by třeba opatřit jim takové občanské zaměstnání, aby souběžně s ním bylo možno vykonávat i letecký výcvik. Ideální by proto bylo, kdyby i v občanském povolání v době mimo činnou vojenskou službu zůstali výkonnými letci, nebo kdyby jejich zaměstnavatelem v jiném občanském povolání byl stát anebo veřejné podniky, které by mohly vyjít vstříc vojenským požadavkům při provádění jejich výcviku. Je to tedy druhý vážný důvod, proč bude třeba zajišťovat výkonným letcům v záloze vhodné občanské zaměstnání.

Při kalkulaci počtu záložních výkonných letců pro válečnou pohotovost letectva se dospělo k přesvědčení, že k spolehlivé válečné pohotovosti je nutno zajistit mnohem větší počet výkonných letců, než kolika by jich bylo třeba k jednoduchému obsazení všech vojenských letounů posádkami. Převládá domněnka, že převahu ve vzduchu, zvláště když stát nemá zajištěnu převahu v síle, to jest v počtu i v dokonalosti letounů, lze zajistit jen tehdy, bude-li letectvo mít takový počet dobře vycvičených výkonných letců, aby mohli pracovat ve směnách (k tomu je ovšem třeba mít i příslušnou zálohu pohonných hmot a ostatních prostředků). Obsazení letounů ve válce jen jedněmi posádkami, třebas i dokonale vycvičenými, naprosto nedostačuje, zvláště pro začátek války a proti silnějšímu nepříteli. Nutno počítat též s tím, že výkonný letec jest jen tvor, který se při letecké práci poměrně rychle vyčerpá. Naproti tomu byla by to neodpustitelná škoda, ponechat v důležitých okamžicích neporušené stroje v klidu jen proto, že bylo předtím opominuto zajistit si náležitý počet personálu.

Při propočtech doplňování výkonnými letci není nesprávné počty raději nadsazovat, neboť nikdy nelze bezpečně stanovit počet úbytků.

Neomluvitelným omylem bylo by však rozhodovat se pro čísla menší, a tuto chybu si dávat dokazovat teprve praxí. Následky takové chyby by se odstraňovaly jen s velkou námahou a trpěla by tím pohotovost celku nejen co do počtu, ale i co do kvality nového personálu při neplánovitém rychlém dodatečném doplňování.

Letectvo je zbraň technická a proto kalkulace personálu má být prováděna společně s kalkulací materiálu, to jest potřeba personálu nesmí být vypočítávána jen se zřetelem na počet míst systemisovaných u leteckých jednotek, nýbrž zároveň i se zřetelem na propočet zásoby materiálu v míru a další předvídané výroby za války.

Zajímavý článek o problému zásobování letectva materiálem napsal G. W. Williamson v čís. 516/1936 časopisu „Journal of the Royal United Service Institution“ (u nás ve formě upravené mj. let. Šmídem vyšel v letošním záříjovém čísle Leteckých rozhledů).

K obsahu tohoto článku připojuji poznámku, že obdobně, jako G. W. Williamson kalkuloval zásobování materiálem, mělo by být u letectva kalkulováno i zásobování personálem.

K tomu je třeba si připomenout, že jako pro zásobování materiálem nemá být opominuta otázka surovin, továren a práce dělnictva, nemá být ani pro zásobování letectva personálem opominuta otázka vhodného výběru žáků, vojenských středisk, ani učitelů, ani doby, potřebné k výcviku.

Při tom zásobování letectva personálem má tu nevýhodu, že výkonné letce nelze vyrábět prací na tři směny, že při této výrobě nelze používat způsobu výroby na pásu, nýbrž že tento výcvik musí být prováděn starou formou, totiž individuálním školením jednotlivců.

Rozdíl v zásobování materiálem a personálem záleží v tom, že nový stroj po vyjití z továrny je nejhodnotnější a že jeho hodnoty postupně při létání ubývá. U personálu je to skoro naopak. Ten musí hodnotu teprve získat praxí. Proto by, než by nově vycvičený letec mohl být s klidným svědomím vyslán do boje, uplynulo asi hodně vody od okamžiku, kdy byl zahájen jeho výcvik.

To jsou důvody, proč se při kalkulaci nemá mnoho spoléhat — a to zvláště v prvních měsících války — na doplňování personálem z válečných nováčků a proč obezřelý kalkulant požaduje již v míru vycvičenou a silnou zálohu.

Zhruba měl by být v míru připraven takový počet dobře vycvičených letců, kolik by jich bylo třeba k obsazení všech letounů na začátku války, a k tomu počet, kolik by jich bylo ještě třeba k obsazení dalších letounů, vyrobených za války, a to od jejího počátku až do dne, kdy lze bezpečně očekávat opravdu úplné dokončení výcviku válečných nováčků — nebyla-li by ovšem válka ukončena již dříve.

Taková silná mírová záloha válečných letců by umožnila zvláště v první době války pracovat u polních leteckých jednotek ve směnách. Obdobně, jako má být již v míru propočítáno zásobování letectva výkonnými letci pro válku, má být v míru propočítáno i zásobování letectva ostatním potřebným personálem.

Při tomto propočítávání nemá být opominuto, že k válečnému letectvu nepatří jen příslušníci vojenských jednotek, nýbrž i příslušníci celého odborného průmyslu.

Odpovědnost proto vyžaduje, zajistit i průmyslu dobře vycvičenou zálohu personálu již v míru a předejít situaci, aby nebyli potřební odborníci teprve ve válce dodatečně vyhledáváni snad i u zbraní, kde by již měli jiné válečné zařazení. Tak jako se letectvo snaží doplňovat svůj personál mládeží z příbuzného průmyslu již v míru, bylo by spravedlivé, aby tento personál byl zase průmyslu vrácen v době, kdy ho již pro vojenské letectvo není třeba.

To by ovšem též vyžadovalo, aby u příslušného průmyslu dostal tento personál již v míru občanské zaměstnání. —

Načrtl jsem tu malý obrázek leteckého školství, jak je vidím a jak si je představuji.

Letecké školství dnes sice již zmohutnělo, avšak ještě nedorostlo. Potřebuje stále pečlivého ošetřování, aby přinášelo takové ovoce, jakého potřebuje letectvo, má-li splnit svůj státem mu daný úkol.